

VÄRDEBESKRIVNING

Område av riksintresse för naturvård i Skåne län

Områdesnummer: NRO12091

Områdesnamn: MÅKLÄPPEN – LIMHAMNSTRÖSKELN

Kommun: Vellinge (1233), Malmö (1280) och Trelleborg (1287)

Kartblad: 012/022; 1C/2C Malmö SV

Area: 60 515 ha

Delområde:

- a) Måkläppen: Karta: 01C SV, Mittpunkt: 01C 8b, Area: 755 ha
- b) Skanörs ljug: Karta: 01C NV, Mittpunkt: 01C 9c, Area: 500 ha
- c) Flommen m.fl: Karta: 01C NV 02C SV, Mittpunkt: 02C 0C, Area: 31 000 ha
- d) Havsområdet kring Falsterbohalvön: Karta: 01C NV, Mittpunkt: 01C 1i, Area: 15 000 ha
- e) Limhamnströskeln: Karta: 02C SV, Mittpunkt: 02C 0b, Area: 5 500 ha

Naturgeografisk region: 6 Sydvästra Skåne

Kust/havsregion: 3 Öresund, 4 Egentliga Östersjön

Regionindelning för sjöar och vattendrag: Avrinningsområde 89/90, Albäcken, Bernstorpsbäcken och Gessiebäcken

Agrara kulturlandskapsregioner: 1 Sydvästskånes slätt- och backlandskap

Landskapsformer: Slätt, öppen kust

- a) Flackkust, sandvandringskust/halvö-ö (ombildning sker fortlöpande)
- b) Slätt, marskland, strandvall
- c) Slätt, marskland, strandvall
- d) Sandvandringskust, öppen kust
- e) Kusthav, tröskel, bank

Riksvärde:

Tabellen läses från vänster till höger

Odlingslandskap	Naturbetesmark	Flora
		Fauna
Fukthed	Flora	
	Fauna	
Våtmarkskomplex		
Marin strandäng		
Havslandskap	Marin fauna	
	Marin flora	
Geovetenskap	Sedimentär berggrundsstratigrafi,	

	jordartsstratigrafi, sandkust, strandvall, marskkust, dyner, submarin morfologi	
--	--	--

a) Måkläppen:

Fauna		
Geovetenskap	Sandkust, submarin morfologi	

b) Skanörs ljung, Kämpinge – Stavstensudde:

Odlingslandskap	Naturbetesmark	Flora
		Fauna
Fukthed	Flora	
	Fauna	
Våtmarkskomplex		
Geovetenskap	Sedimentär berggrundsstratigrafi, sandkust, strandvall, marskkust, dyner	

c) Flommen m.fl:

Våtmarkskomplex		
Marin strandäng	Marin fauna	
	Marin flora	
Geovetenskap	Sedimentär berggrundsstratigrafi, jordartsstratigrafi.	

d) Havsområdet kring Falsterbohalvön:

Fauna		
Flora		
Geovetenskap	Submarin morfologi	

e) Limhamnströskeln:

Fauna		
Flora		
Geovetenskap	Submarin morfologi	

Värdebeskrivning:

Ett kustlandskap i södra Öresundsområdet med sandvandring utan motsvarighet i Sverige där tydliga strandvallar från Littorinahavet visar hur naturprocesser präglat landskapet genom årtusenden. I det representativa odlingslandskapet Bunkeflo strandängar - Falsterbohalvön finns sammanhängande långa stränder och strandängar med inslag av naturbetesmarker, fuktängar, våtmarker, torrängar, ljunghedar och dyner. Här finns kalkrik och sandig mark och mosaiken av dessa värdefulla miljöer har resulterat i en artrik flora och fauna. Exempel på värdekärnor är Bunkeflo strandängar, Gessie ängar, Hököpinge

ängar, Eskilstorps ängar, Vellinge ängar, Kungstorps ängar, Lilla Hamarsnäs, Skanörs Ljung, Skanör-Höll och Flommen. Skanörs Ljung är dessutom en av Europas största fukthedar. Inom området finns många hotade kärlväxter beroende av dessa miljöer t.ex. marrisp, strandsötväppling, ängskorn, taggkörvel, smal käringtand, dikesskräppa, ormax, saltmålla, selleri, engelsk skörbjuggsört, sandtimotej, backsippa, praktnejlika, krypfloka och klockgentiana. Även många hotade insektsarter finns i området varav flera är fjärilar, t.ex. vitt stråfly som här har sitt kärnområde i landet. Nämnas kan också fjärilarna luddkrisslemal och strandmalörts gallvecklare som har sina enda kända förekomster i landet i området. Bland kryptogamerna kan nämnas hotade arter som svamparna fältjordstjärna och blomjordstjärna, mossorna heltuss, halsbryum och dvärgpottia samt laven sydlig ladlav som växer på gamla stängselstolpar av ek. Området hyser även en av Sveriges största populationer av grönfläckig padda och det förekommer även strandpadda och sandödlä.

Området är mest känt för fågellivet och det betraktas som Sveriges viktigaste flyttfågellokal. Strandängarna är tillsammans med våtmarkerna, lagunerna och havsområdet värdefullt för såväl rastande flyttfågel som häckande och övervintrande arter. På våren kan man bland annat se skärfläckan med ungar på strandängarna och andra häckande arter som svarthakad buskskvätta, smådopping, tofsvipa och strandskata. Områdets är av stor betydelse för övervintrande sjöfågel, inte minst dykänder. Området är dessutom av nationell och internationell betydelse för fåglar som ejder och småskrake och av nationell betydelse för svärta och sjöorre. Flommen - Måkläppen är exempel på våtmarkskomplex med laguner och strandängar.

Havsområdet är en del av det grundområde som breder ut sig mellan Sverige och Danmark i södra Öresund och som avgränsar Öresund och södra delarna av Östersjön där den grundaste delen brukar benämnas Limhamnströskeln som är ett upphöjt område rik på kalk och kalksten. Grundområdet utgör kanske den viktigaste morfologiska formationen både för Öresund och för Östersjön. Det skiljer på ett avgörande sätt Öresund från Östersjön och delar in området i en nordlig biogeografisk zon och en sydlig zon där vattnets salthalt skiljer sig, vilket påverkar både växter och djur.

Havsområdet är värdefullt för en mängd vattenlevande arter, inte minst tumlare, knubbsäl och gråsäl. Det finns mycket stora förekomster av den hotade naturtypen ålgräsängar. Ålgräsängar utgör viktiga livsmiljöer för många marina organismer t.ex. för den hotade tunnskaliga småhjärtmusslan som kan ha sitt kärnområde här. Ålgräsängar har även en stor inverkan på näringsretention samt förhindrar erosion och grumlig av vattenområden där det förekommer. Inom havsområdet finns musselbankar, en viktig livsmiljö för många marina organismer. Musselbankar minskar globalt i omfattning men på de grundaste delarna inom området finns numera norra Europas största kvarvarande sammanhängande musselbank. Musslorna utgör även basföda för områdets övervintrande dykänder. Den hotade ålen förekommer inom havsområdet och delar av området har pekats ut som ett av de mest betydande områdena för piggvar i Sverige. Havsområdet är ett brackvattenområde som hyser både saltvattensfiskar som torsk och skrubbskädda och sötvattensfiskar som abborre och gädda.

Mellan Kämpinge och Stavstensudde löper Littorinavallen och Danienkalksten går i dagen.

Riksintressets landdel utgör i sin helhet värdetrakter för gräsmarker och våtmarker och delvis för sandmarker samt småvatten. Det finns även konnektivitet mellan området och danska ön Saltholm på vilken bl.a. ejder häckar och varifrån honor och ungar simmar från Saltholm ner till Falsterbo-Fotevikenområdet.

Huvudkriterier: A, B, C, D, E

Förutsättningar för bevarande:

- Fortsatt jordbruk med åkerbruk och naturvårdsinriktad betesdrift.
- Restaurering av igenvuxna ängar och naturbetesmarker.
- Röjning av igenväxningsvegetation.
- Skötsel av landskapselement.
- Ingen ytterligare negativ påverkan på vattenkvalitet eller vattenmiljö.
- Havsmiljön bör bevaras utan ingrepp.
- Fiskbestånd säkerställas och rovfiskbestånden bör förstärkas.
- Säkerställande av reträttmarker för havsnivåhöjningar.

Områdets värden kan påverkas negativt såväl inom som utanför riksintresseområdet av:

- Havsnivåhöjning.
- Exploatering med bebyggelse och industri.
- Minskad eller upphörd jordbruks/betesdrift.
- Skogsplantering av jordbruksmark.
- Igenväxning.
- Gödsling eller annan tillförsel av näringsämnen som skadar mark och vegetation.
- Användning av bekämpningsmedel och kemikalier inom området och i de närliggande åkrarna.
- Ledning- och vägdragningar.
- Taktverksamhet.
- Förändringar i områdets hydrologi från både inom och utanför området genom t.ex. markavvattning.
- främmande och/eller invasiva arter.
- Plockning och exploatering av fridlysta och rödlistade växter.
- Förändrad vattenkemi och försämring av vattenkvalitén.
- Friluftsliv som betydande stör djurlivet.

Områdets marina värden kan dessutom påverkas negativt av:

- Sand- och grusprospektering i vattnet.
- Muddring.
- Utfyllnad.
- Dumpning.
- Schaktning.
- Stenfiske.

- Materialutvinning.
- Sjöfart mm.
- Föroreningar och utsläpp (inklusive ljudföroreningar).
- Sprängning, rör- och ledningsdragning.
- Kylvatten.
- Rovplockning och rovfiske av växt- och djurarter.
- Fiskodling.
- Trålfiske.
- Ankring.
- Fiskeredskap som kan ge bifångster av marina däggdjur, fåglar och icke-målarter t.ex. bottensatta nät.

Avverkning av sumpskogar, skogar på fastmarksholmar och i kantzoner kan skada naturvärdena.

För följande delområden ska särskilt beaktas:

a) Måkläppen:

Värdet kan påverkas negativt genom friluftsliv och sandtäkt, oljeutsläpp.

b) Skanörs ljun med Kämpinge - Stavstensudde:

Bibehållen hävd, ingen ytterligare exploatering av området, förbud mot schaktning, täktverksamhet och andra landskapsförändrande åtgärder kring strandvallen och i de värdefulla geologiska avlagringarna.

c) Flommen m.fl.:

Bibehållen hävd, ingen ytterligare exploatering. Bevarandet av våtmarkerna värde kräver att områdets hydrologi skyddas mot dränering, vattenreglering, dämning och torvtäkt. Avverkning av sumpskogar, skogar på fastmarksholmar och i kantzoner kan skada naturvärdena.

d) Havsområdet kring Falsterbohalvön:

Värdet kan påverkas negativt genom sandtäkt, oljeutsläpp. Utsjöområdenas värden kan skadas av sjöfart, dumpning, materialutvinning, rör- och ledningsdragning, kemiska medel, förorenande utsläpp, trålfiske och liknande påverkan eller aktiviteter.

e) Limhamnströskeln:

Bevarande av områdets stora sammanhängande musselbank. En väsentlig förändring av tröskeln kommer att medföra en ändring i den hydrografiska-biologiska situationen för Öresund och Östersjön med svårbedömbara konsekvenser.

Säkerställande (inklusive skötsel-/bevarandeplaner):

- Naturreservatet Fredshög-Stavstensudde (2015-09-28).
- Naturreservatet Falsterbohalvöns havsområde (1992-09-08).
- Naturreservatet Kämpinge strandbad (1982-12-07).
- Naturreservatet Ljungskogens o Ljunghusens strandbad (1987-09-08).
- Naturreservatet Skanörs ljun (1969-09-18).
- Naturreservatet Måkläppen (1984-02-20).
- Naturreservatet Flommen (1981-12-08).
- Naturreservatet Skanör-Höll (1995-06-12).
- Naturreservatet Norra Ljunghusen (1995-06-12).
- Naturreservatet Foteviksområdet (2011-05-19).

- Naturreservatet Klagshamnsudden (2019-05-23).
- Naturreservatet Bunkeflo strandängar (2007-04-27).
- Naturminne Pärönträd, Falsterbo (1946-10-19).
- Naturminne Gammelgårdstornen, Hagtornsträd (1919-04-12).
- Natura 2000-område Falsterbohalvön SE0430095, SCI (2004).
- Natura 2000-område Sydvästkånes utsjövatten SE0430187, SCI (2004).
- Natura 2000-område Vellinge ängar SE0430150, SCI (2004).
- Natura 2000-område Falsterbo skjutfält SE0430111, SCI (2004).
- Natura 2000-område Tygelsjö-Gessie SE0430149, SCI (2004).
- Natura 2000-område Falsterbo-Foteviken SE0430002, SPA (1996).
- Landskapsbildsskyddsområde Fotevikens stränder (1969-08-30).
- Landskapsbildsskyddsområde Knävången-Knösen (1965-09-30).
- BSPA-område (HELCOM) Falsterbo Peninsula with Måkläppen.
- CW-område (RAMSAR) Falsterbo-Foteviken (1974-06-28).

Områdets huvuddrag:

Det representativa odlingslandskapet omkring Foteviken och Falsterbo ligger på kustslätten. Här finns ett flertal naturbetesmarker som främst utgörs av havsstrandäng, men även öppen hagmark, björkhage och ljunghed. Vanliga vegetationstyper på de välhävda strandängarna är revigt saltgrässtrandäng, saltåg-rödsvingeläng, strandmalörtsäng och färsvingeltorräng. I området finns även en mosaik av andra miljöer som våtmarker, laguner, dyner och kalkrika marker. Riksobjektet omfattar även vattenområdet intill ett djup av 15 meter. Fågellivet är mycket rikt.

a) Måkläppen:

Måkläppen ligger längst ut i sydväst på Falsterbohalvön i Vellinge kommun och består av sandavlagringar kring en moränkärrna. Området är ett av få områden i sydvästra Skåne som under lång tid fått utvecklas fritt. Tidigare var Måkläppen en ö, men efter att reveln byggts på är området numer sammankopplat med fastlandet. Området ändrar ständigt storlek och form beroende på skiftningar i erosions- och ackumulationsförhållanden orsakade av havets strömmar, sandvandringar över havsbotten samt av stormarna, som med vågors hjälp snabbt kan flytta de avlagringar som byggts upp under många år. Dessa ständigt pågående strandprocesser har ett stort geovetenskapligt värde och utgör ett viktigt studieobjekt i den geovetenskapliga forskningen. Här finns laguner och revlarna utgör viktiga livsmiljöer för både gråsäl och knubbsäl och havsområdet nyttjas även av tumlare. Området är en viktig rastplats för flyttande fågel och under vår och höst kan mängder av gäss, änder och vadare ses. Under vinterhalvåret kan olika övervintrande fåglar ses på Måkläppen såsom snösparv, bergfink och olika vadare. Häckande fågel har sedan samkopplingen med land minskat till följd av ökat predationstryck. Floran består av salttåliga växter och noteringar finns av rödlistade arter som glasört och dansk iris. I området finns även strandmalört och på dessa kan man hitta galler av den akut hotade fjärilen strandmalörtsgallvecklare, vilket är den enda kända lokalen för arten i Sverige.

I havsmiljön vid Måkläppen är det artfattigt på de grundaste bottenarna eftersom sanden kontinuerligt är i rörelse. På djupare bottenar hittas de vanligt

förekommande arterna på grunda sandbottnar, bl.a. mindre plattfiskar, smörbultfiskar, små kräftdjur, grävande musslor och havsborstmaskar.

b) Skanörs Ljung, Kämpinge – Stavstensudde:

Skanörs Ljung ligger ungefär mitt på Falsterbohalvön mellan Ljunghusen och Skanör-Falsterbo. Falsterbohalvön, som skjuter ut i Östersjön från slätten vid Stora Hammar och Kämpinge har uppkommit i postglacial tid. Kalkberggrunden under moräntäcket är från kritasystemets yngsta period. Genom kustströmmarnas verksamhet har öknor av sand (Ljunghusen med Skyttshage, Skanörs och Falsterbos vångar och Falsterborev) byggts ut och förenats med varandra genom koncentriskt revelsystem. Den allt övertäckande sanden har en mäktighet som varierar mellan 0,5–18 meter. Sanden utgörs av mellansand som till ca 90% utgörs av kvartskorn och är mycket fattig på växnäringsämnen. Sanden underlagras av morän. Skanörs Ljung är en av Europas största fukthedar och har formats av århundranden av beteshävd, torvtäkt, rishämtning mm. Vegetationen varierar i en mosaik av fuktiga och torra miljöer och här finns bland annat fukthedar, salta strandängar, torra hedar och risdyner. Bland kärlväxter återfinns flera arter orkidéer och hotade arter som ljungögöströst, krypfloka och klockgentiana. Hotade fjärilar som noterats i området är bland annat ljungtofskinnare och vitstreckat gräsfly. I området finns även strandängar med rödsäv- och saltåsar. Strandängarna är värdefulla för rastande vadar- och sjöfåglar likväl som för övervintrande simänder och gäss. Mot Kämpinge finns en långsträckt strand med mer eller mindre utvecklade sanddyner innanför. Här finns inslag av sandhed, torräng, havsstrandäng och tallskog med arter som hedblomster, backsippa och taggkörvel noterade.

Området utmed kuststräckan Kämpinge – Stavstensudde har i första hand stora geovetenskapliga värden, men här finns även naturvärden att beakta. Längs kusten mellan Kämpinge och Fredshög löper Litorinavallen, som är en i landskapet tydligt markerad strandvall. Vallen har stor betydelse för utforskningen av Östersjöbäckens nivåförändringar. Sandavlagringarna i intilliggande område har stor betydelse för tolkningen av de komplicerade händelseförlopp som ägt rum i samband med områdets geologiska bildning och utveckling under kvartär tid. Härigenom har hela området blivit geovetenskapligt intressant och fått ett värde av högsta dignitet. Lokalt går sandavlagringarna i dagen, medan de inom andra delar är överlagrade av moränler. Längs kusten finns mindre blottningar av Danienkalksten, som tillsammans med likartade kustblottningar vid Smygehuk utgör de enda naturliga blottningarna av tertiär i Sverige. I området finns betesmarker med värdefull torrängs- och friskägsvegetation. Hotade kärlväxter som förekommer är bland annat praktnejlika, dansk iris, backsippa, taggkörvel och hedblomster. I sandiga områden förekommer den hotade laven sydlig ladvall på gamla stängselstolpar av ek. Strand- och vattenområdet är betydelsefullt som övervintringsområde och rastlokal för sjöfågel och vadare.

I havsområdet finns sandbottnar närmast land, med relativt stor förekomst av sten. Längre ut domineras bottenmaterialet av sand. Mellan Kämpinge och Stavsten finns förekomster av såväl ålgräs som av arter av storväxta brunalg. I reservatet Fredshög-Stavstensudde uppnår ålgräsängarna den högsta tätheten av

plantor i landet. Här finns även andra vattenlevande kärlväxter som nate- och natingarter. Havsområdet har en rik fauna av ryggradslösa djur som mindre kräftdjur, havsborstmaskar samt epifytiska och grävande musselarter liksom av uppväxande arter av plattfisk.

c) Flommen m.fl:

Den äldsta berggrunden i området utgörs av skrivkrita med en mäktighet av ca 400–500 meter. Medan skrivkritan bildades under den yngre delen av kritperioden, anses numera den ovanför belägna daniekalkstenen vara av tertiär ålder. Danielkalkstenen är ca 50–100 meter tjock och är den dominerande ytberggrunden i sydvästra och södra Skåne. Vissa lager är rika på flinta. De kvartära lagren som täcker kalkstenen uppvisar en mycket intressant stratigrafi. Dessa lager återfinns överst i Klagshamns kalkbrott, där man bröt kalksten till jordbruket och cementindustrin. De stora mängder flinta som därvid blottades tjänstgjorde som fyllnadsmaterial och bygger upp den 1,5 kilometer långa halvö som skjuter rakt ut i sundet väster om brottet. Klagshamns kalkbrott har blivit en nyckellokal för Skånes glaciala historia. Den yngsta berggrunden är den s.k. Vellingegrönsanden, en kalkhaltig, grönaktig, ganska lös sandsten, som är av några decimeters till några meters mäktighet. Jordlagrens tjocklek varierar upp till ungefär femton meter. De vanligaste jordarterna är moräner av olika slag. Vanligen ligger kalkhalten i moränen mellan 20 och 30%. Den höga kalkhalten är en av orsakerna till områdets rika flora och högproduktiva jordbruk. På Klagshamnsudden finns en stor variation av miljöer med kalkfuktängar, torra kalkängar, öppna kalkstensfält, laguner och dammar. Här finns hotade kärlväxter som dansk iris, hedblomster, backsippa och taggkörvel samt en rad orkidéer. Det finns även flera rödlistade kryptogamer som gynnas av den kalkrika marken t.ex. mossorna heltuss, halsbryum och dvärgpottia, laven kransgelélav och svamparna kalkvaxskivling, stjälnkröksvamp och skär fingersvamp. Våtmarkerna och dammarna bidrar till ett rikt fågelliv med både häckande och rastande fågel samt livsmiljö för reproducerande gröNFLäckig padda. En lång rad rödlistade insekter är noterade i området, varav många är fjärilar t.ex. sexfläckig bastardsvärmare, mjölfly, rotstreckat stråfly och blågetingsglasvinge.

Intermoräna isälvsavlagringar (avsatta mellan två morängenerationer) går i dagen vid bl.a. Klagshamn, Sjötorp, Gessie samt väster och sydväst om Vellinge. Starkt framträdande i terrängen är de ryggformade avlagringar som sträcker sig oregelbundet längs kusten från Maglarp i söder, genom Räng, Vellinge, Gessie och norrut till västra Klagstorp. De är mestadels uppbyggda av morän och sandiga sediment. En stor del av dem hyser torrängsvegetation med sällsynta arter. Genom bland annat vattenståndsväxlingarna har en för strandängarna speciell jordart utvecklats. Denna benämns strandängstorv eller marsktorv och är uppbyggd av skikt av sand och organiskt material.

Malmö - Hammarsnäs: Kusten från Arlövs vid Lommabukten till Hammarsnäs utgjorde före skiftesreformerna en i stort sett sammanhängande grässvål. I norr avbröts den endast av staden Malmö, som på landsidan skyddades av breda kärrmarker. I den södra änden växte Lilla Hammars by fram och strandängarna övergick västerut i allmanningen Ljungen vid Höllviken. Den ungefär tre mil långa marsklandsbården bildade en utmark till kustbyarna i Oxie och Skytts härader. Denna grässvål var en av grundvalarna för hushållningen i sydvästra

Skåne från forntiden och ända fram till 1800-talet. De sandlager som finns i området domineras av grov- och mellansand, men andelen finsand ökar med avståndet från stranden och tilltagande vattendjup. Sanden består så gott som uteslutande av kvartskorn. På land blandas den upp med organiskt material och får en gråaktig färgton. Sanden längs kusten är lätttrörlig och genom vattenströmningar uppkommer materialvandringar, som ger upphov till landförlust (abrasion) eller landtillväxt (ackumulation). Revlar och tilläggsrevlar i området förändras ofta, dels beroende på väderleken dels beroende på vågströmmen. I vågströmmen sker en stor del av materialvandringen längs kusten. Innanför den egentliga stranden vidtar dynlandskapet. De pågående abrasions- och ackumulationsprocesserna har ständigt förändrat kustlinjens system av sporrar, hak och laguner. I de skyddade vikarna och lagunerna förekommer även utpräglade havsstrandängar. Vegetationen på dessa flacka, slamrika områden är till viss del naturlig men har på många håll präglats genom långvarig betesgång och täkt av grästorv. I floristiskt avseende utgör havsstrandängarna inom objektet en övergångstyp mellan västkustens nordsjöpräglade vegetation och ostkustens brackvattenängar. Längs kusten ligger flera sammankopplade strandängar med höga naturvärden, däribland Bunkeflo strandängar, Gessie ängar, Hököpinge ängar, Eskilstorps ängar, Vellinge ängar och Kungstorps ängar.

I det flacka landskapet söder om Malmö ligger Bunkeflo strandängar. Strandängarna har en rik flora och det förekommer flera rödlistade arter som jordtistel, dansk iris, glasört, taggkörvel och engelsk skörbjuggsört. Det finns även flera hotade insekter i området, bland annat fjärilarna svartklintsblomvecklare och kungsljuskapuschongfly samt vitt stråfly som har sitt kärnområde i landet här. Nämnas kan också förekomsten av den hotade kortvingen *Remus sericeus*. På strandängarna finns skonor (bräckvattenfyllda hålor) och saltvattenrännor och i dessa förekommer både grönfläckig padda och strandpadda. Fågellivet är rikt med främst rastande fågel, men det förekommer även fåglar som häckar t.ex. tofsvipa och strandskata.

Söder om Klagshamnsudden fortsätter de flacka strandängarna kontinuerligt ända ner till Foteviken. De benämns som Gessie ängar, Hököpinge ängar, Eskilstorps ängar, Vellinge ängar och Kungstorps ängar. Längs de grunda vattenområdena breder vass och sävbälten bitvis ut sig, men partier finns där sådana vegetationsbälten också saknas. Strandängarna är extraordinärt värdefulla för fågellivet då de fungerar som häcknings-, rast- och övervintringsplatser för ett stort antal fågelarter. Det finns flera rödlistade fågelarter som häckar i området, bland annat sydlig kärrsnäppa, tofsvipa, strandskata, småtärna och kornsparv. Floran är också anmärkningsvärd med ett 50-tal rödlistade kärlväxter rapporterade i artportalen mellan åren 2000–2022. Av dessa kan nämnas hotade arter som marrisp, strandsötväppling, småvänderot, ängskorn, taggkörvel, smal käringtand, dikesskräppa, källgräs, ormax och saltmålla. Vid Gessie finns den enda kända populationen av luddkrisslemal i Sverige. Eskilstorpsängar hyser en stor population av grönfläckig padda.

Längst ut i väster på Falsterbohalvön ligger Flommen och som namnet antyder utgörs området av grunda laguner, så kallade flommar tillsammans med revlar och strandängar. Precis som angränsande Måkläppen i söder (beskriven under

delområde a) så ändrar området kontinuerligt form. Falsterbohalvön är Sveriges viktigaste flyttfågellokal och under hösten passerar stora mängder fåglar Flommen. På våren kan man bland annat se skärfläckan med ungar på strandängarna och andra häckande arter som svarthakad buskskvätta och smådopping. Floran är rik med hotade arter som dansk iris, ormax, smal kärringtand, selleri, engelsk skörbjuggsört, sandtimotej och rikligt med taggkörvel. Här finns även de hotade svamparna fältjordstjärna och blomjordstjärna. Uppe på knösen finns ekstolpar med sydlig ladlav. Området hyser en av Sveriges största populationer av grönfläckig padda och även strandpadda förekommer.

Havsstrandängarna i sydvästra Skåne kännetecknas av en tämligen välutvecklad zonering. Denna betingas bl.a. av det skiftande vattenståndet och de därmed sammanhängande växlingarna i markens salthalt och fuktighet. Området är mycket flackt och strandängarna sträcker sig därför så långt som ca en kilometer inåt land. Saltängsvegetationen begränsas neråt av lågvattenlinjen och uppåt av högvattenlinjen.

I Öresund, mellan Malmö och Falsterbonäset, finns stora och välutvecklade förekomster av ålgräs. Här finns några av de djupaste växande ålgräsförekomsterna i Skåne och i Sverige, där plantor kan påträffas på större djup än nio meter. I lugna och grunda områden förekommer ofta arter av nate-/natingväxter vilka fyller liknande funktioner som ålgräset. Musselfaunan omfattar epifytiska arter som blåmusslor och tunnskalig småhjärtmussla samt flera grävande arter av hjärtmusslor liksom av sandmusslor. Förutsättningarna är mycket goda för uppväxande arter av fisk, men även för stationära arter så som t.ex. smörbultar och kantnålar liksom för ryggradslösa djur som havsborstmaskar, små kräftdjur som pungräkor, tånggråsuggor och tångräkor. Bland sandiga och leriga bottenar längre ut från land, förekommer även fläckvis blandbottenar och stenrev. Här finns bland annat torsk och arter av plattfisk samt simpbor.

d) Havsområdet kring Falsterbohalvön

Havsområdet och den marina naturmiljön utanför Falsterbohalvön och utmed kuststräckan Foteviken-Bunkeflo samverkar med den värdefulla naturmiljön i kustområdet. Förändringar i den marina miljön ger direkta effekter på biologiska, hydrologiska och sedimentologiska förhållanden i kustområdet och vice versa. Havsbottnen domineras av sandbottenar. Fläckvis förekommer moränlera och områden med stenar och block. Sandavlagringarna bildar självständiga former eller tunnare skikt på hårda bottenar (transportbottenar). Beroende på främst strömförhållanden och även vågpåverkan sker ett ständigt utbyte av sandmaterial inom området och sandrevlar och sporrlignande bildningar visar att sandvandring tidvis sker. Processen ger upphov till omväxlande erosion och pålagring i olika områden som lätt förändras vid mänsklig påverkan. Sandflyttan ligger 6 km sydväst om Måkläppen och är den till volymen största sandavlagringen inom området. Den anses vara en äldre strandbildning avsatt vid lägre havsnivåer än de nuvarande. Överytan är i huvudsak jämn på ett djup av 6–7 meter. Vid Västra Haken, nordväst om Falsterbohalvön, sker en ständig pålagring av sand genom en förhärskande, nordgående, kustparallell ström. Avlastningsbranten i norr är skarpt markerad

och bildar en submarin sporre. De sedimentologiska processerna och resulterande former är av stort geovetenskapligt värde.

Ålgräsängar förekommer längs hela kusten från Malmö till Stavstensudde, med de rikligaste förekomsterna söder om Bunkeflostrand, in i Höllviken samt längs kusten vid Fredshög bort mot Stavstensudde. I området finns stora förekomster av tunnskalig småhjärtmussla som sitter på ålgräs. På djupare partier med sten och grusbotten finns musselbankar. Blåmusslorna är viktiga filtrerare och utgör på så sätt en koppling mellan den fria vattenmassan och bottenmiljöerna. På hårdare bottenområden finns även olika arter av storsväxte brunalger såsom sockertång och snärjtång. På sandbottenarna lever plattfisk som piggvar, rödspätta och skrubbskädda. Andra arter av fisk som förekommer är t.ex. smörbultar, spiggar, kantnålar och den hotade ålen. På grundare sandbottenar kan kärlväxter som natingar påträffas och ryggradslösa djur som sandmask. En god tillgång på fisk i området är viktig för fiskätande däggdjur som tumlare (både Bälthavs- och Östersjöpopulationen) samt för knubbsäl och gråsäl som reproducerar och födosöker i området. Havsområdet nyttjas som födoplatz av såväl häckfåglar längs kusten som av rastande sjöfågel under flyttningstider. Områdets är av stor betydelse för övervintrande sjöfågel, inte minst dykänder. Exempelvis är området av nationell och internationell betydelse för fåglar som ejder och småskrake och av nationell betydelse för svärta och sjöorre. Havsområdet ingår i ett från internationell synpunkt särskilt skyddsvärt våtmarksområde, s.k. CW-område enligt Ramsarkonventionen samt i Helcom MPA (Marine Protected Areas) och är skyddat som Naturaområde (SPA och SCI), samt naturreservat.

e) Limhamnströskeln

Den så kallade Limhamnströskeln, den grundaste delen av havsområdet, sträcker sig in i den norra delen av området. Undervattensmiljön norr om har en mer marin prägel än området söderut som är den del av södra Östersjön vilket delar upp området i olika biogeografiska områden. Limhamnströskeln är den kanske viktigaste morfologiska formationen i Öresund. Detta med hänsyn till att "tröskeln" på ett helt avgörande sätt delar in Öresund i en nordlig djurgeografisk zon (av Kattegattsprung) och en sydlig zon med markant östersjöfauna. Mestadels av tiden förhindrar det grunda området mellan sydvästra Sverige och Danmark bottenvatten med hög salthalt att ta sig in i Östersjön. En väsentlig förändring av områdets utformning skulle medföra en ny hydrografisk-biologisk situation för Öresund. I området finns Europas största kvarvarande sammanhängande musselbank med en beräknad yta på 73-100 kvadratkilometer. Blåmusslorna bidrar med stora ekosystemtjänster, bland annat då de genom filtrering av plankton, tar upp och lagrar stora mängder näringsämnen i bottenbotten. De bildar också mikrohabitat, där många andra arter kan sätta sig fast, gömma sig eller söka föda vilket gör musselbanken till en viktig livsmiljö för andra bottenlevande arter. På hårbottenar och på blåmusslorna i området, växer även makroalger, som bidrar till ytterligare förutsättningar för biodiversitet i området.

Friluftslivet

Området är av stor regional betydelse för friluftslivet och hyser 12 naturreservat. Falsterbohalvön är en internationellt erkänd fågelskådarlokal. Skåneleden rundar halvön och sandstränderna är regionala besöksmål för badliv och vattensporter.

Anmärkningar:

Områden avgränsade i våtmarksinventeringen av särskilt värde: ID:001C9D01; 01C9C02; 02C0E01. Riksvärden kan påverkas av förhållandena i omkringliggande landskap, vilket innebär att även hänsyn behöver tas till riksvärdena utanför riksintresseområdets gränser. Vid användning av värdebeskrivningen ska aktuell kunskap om bevarandekologi och aktuella värden beaktas då forskningen utvecklas samt kunskapsunderlag och naturmiljöer förändras. Nästan hela området ingår i Skånes Naturvärdesöversikt från 2022 samt i Vellinge, Trelleborg och Malmö kommuners naturvårdsprogram/naturvårdsplaner. Delar av området ingår i Skånes kulturmiljöprogram. Delar av området ligger inom område av riksintresse för friluftslivet (Skanör-Falsterbohalvön med kuststräckan Höllviken-Trelleborg).

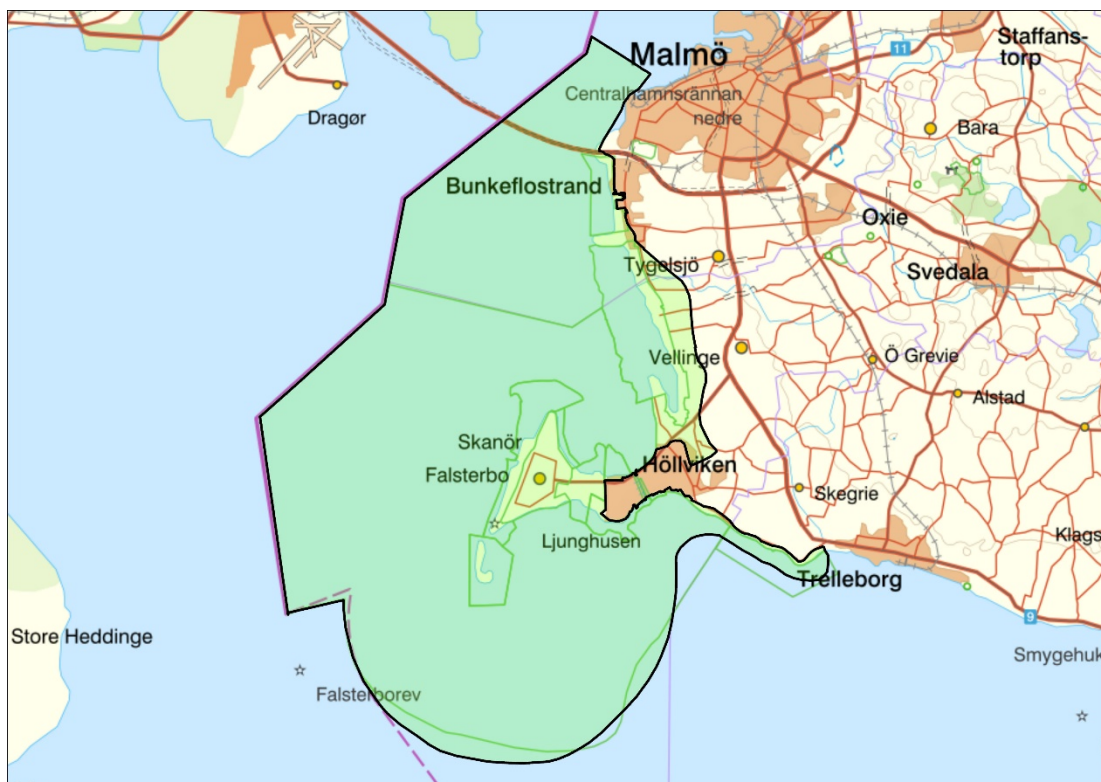
Referenser:

- ArtDatabanken. 2022. Artportalen enligt rödlistan 2020.
- Länsstyrelsen Skåne. Kulturmiljöprogram för Skåne:
<https://www.lansstyrelsen.se/skane/besoksmal/kulturmiljoprogram.html>.
- Länsstyrelsen Skåne. 2018. Bevarandeplan för Natura 2000-området Falsterbo-Foteviken SE0430002.
- Länsstyrelsen Skåne. 2018. Bevarandeplan för Natura 2000-området Falsterbohalvön SE0430095.
- Länsstyrelsen Skåne. 2021. Beslut om nya ordningsföreskrifter för naturreservatet Måkläppen i Vellinge kommun.
- Länsstyrelsen Skåne. 2022. Kartor och underlag för planeringsarbete Grön infrastruktur. Information finns på Länsstyrelsen Skånes hemsida.
- Länsstyrelsen Skåne. 2022. Naturvärdesöversikt Skåne 2022.
- Malmö kommun. 2012. Naturvårdsplan för Malmö stad.
- Naturvårdsverket 2010. Sårbarhetsanalys för oljeutsläpp i svenska havsområden.
- PAG. 2021. Videoundersökningar och bottenhugg i Falsterbo Havsområde 2020.
- Toxicon AB. 2017. Ålgräs i Skåne 2016 – Fältinventering och satellitbildstolkning. Rapport 2017:04, Länsstyrelsen Skåne.
- Trelleborgs kommun. 2020. Naturplan Trelleborg, för stad och landsbygd.
- Vellinge kommun. 2015. Naturvårdsprogram Vellinge kommun.

Uppgiftslämnare:

Länsstyrelsen Skåne (Johan Niss, Patrik Celandér)

Datum: 2023-01-31

Riksintressets geografiska avgränsning.

För detaljer gå in på <https://skyddadnatur.naturvardsverket.se/> och sök fram området.